DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 14 mars 2006 *

I mål C-177/04,

angående en talan om fördragsbrott enligt artikel 228 EG, som väckts den 14 april 2004,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av G. Valero Jordana och B. Stromsky, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Republiken Frankrike, företrädd av G. de Bergues och R. Loosli, båda i egenskap av ombud,

svarande,

* Rättegångsspråk: franska.

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Skouris, avdelningsordförandena P. Jann, C.W. A. Timmermans, A. Rosas och K. Schiemann (referent) samt domarna R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, J. Klučka, U. Lõhmus och E. Levits,

generaladvokat: L.A. Geelhoed,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 11 oktober 2005,

och efter att den 24 november 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas kommission har i ansökan yrkat att domstolen skall

— fastställa att Republiken Frankrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 228.1 EG genom att inte vidta de åtgärder som fordras för att följa

dom av den 25 april 2002 i mål C-52/00, kommissionen mot Frankrike (REG 2002, s. I-3827), angående felaktigt införlivande av rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister (EGT L 210, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 6, s. 239),

— förplikta Republiken Frankrike att betala vite till kommissionen, att sättas in på kontot "Europeiska gemenskapens egna medel", till ett belopp på 137 150 euro per dags försening med att följa domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike räknat från dagen för förevarande dom till dess att den nämnda domen i målet kommissionen mot Frankrike följs, och

— förplikta Republiken Frankrike att ersätta rättegångskostnaderna.

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

2 Direktiv 85/374 antogs med stöd av artikel 100 i EEG-fördraget (senare artikel 100 i EG-fördraget, nu artikel 94 EG) och syftar till att tillnärma medlemsstaternas lagstiftning om tillverkarens ansvar för skada orsakad av en defekt i hans produkter.

3 Enligt artikel 1 i detta direktiv skall "[t]illverkaren ... vara ansvarig för skador som orsakas av en defekt i hans produkt".

4 I artikel 3.3 i direktivet stadgas följande:

"När tillverkaren av produkten inte kan identifieras skall varje leverantör av produkten betraktas som tillverkare av den om han inte inom skälig tid meddelar den skadelidande vem tillverkaren eller den person som levererat produkten till honom är. Detsamma skall gälla för en importerad produkt, även om tillverkarens namn är angivet, om den i punkt 2 nämnda importörens identitet inte framgår av produkten."

5 I artikel 7 i nämnda direktiv föreskrivs att tillverkaren inte skall vara ansvarig enligt direktivet om han bevisar

"...

d) att defekten beror på att produkten måste överensstämma med tvingande föreskrifter utfärdade av offentliga myndigheter, eller

e) att det vetenskapliga och tekniska vetandet vid den tidpunkt då han satte produkten i omlopp inte var sådant att det var möjligt att upptäcka defekten, eller

..."

6 I artikel 9 första stycket i direktiv 85/374 definieras begreppet skada i den mening som avses i artikel 1 som

"...

b) skada på eller förstörelse av någon annan sak än själva den defekta produkten med avdrag för en självrisk på 500 [euro], förutsatt att saken

i) är av en typ som normalt är avsedd för privat användning eller konsumtion,

och

ii) använts av den skadelidande huvudsakligen för hans eget privata bruk eller konsumtion."

Domen i målet kommissionen mot Frankrike

7 Genom domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike fastställde domstolen att Republiken Frankrike hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 9 första stycket b samt artiklarna 3.3 och 7 i direktiv 85/374

— genom att låta artikel 1386-2 i den franska civillagen (nedan kallad civillagen) omfatta skador understigande 500 euro,

— genom att i artikel 1386-7 första stycket i samma lag föreskriva att leverantören av en produkt med säkerhetsbrister är skadeståndsansvarig i samtliga fall och på samma sätt som tillverkaren, och

— genom att i artikel 1386-12 andra stycket i nämnda lag föreskriva att tillverkaren skall bevisa att han har vidtagit lämpliga åtgärder för att förhindra att skada orsakas av en produkt med säkerhetsbrister för att han skall kunna åberopa de ansvarsfrihetsgrunder som föreskrivs i artikel 7 d och e i direktivet.

Det administrativa förfarandet

8 Eftersom kommissionen ansåg att Republiken Frankrike inte hade vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike sände kommissionen den 20 februari 2003 en formell underrättelse till denna medlemsstat, i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 228 EG, och anmodade denna att inkomma med yttrande inom två månader från mottagandet av underrättelsen.

9 Genom skrivelse av den 27 juni 2003 underrättade de franska myndigheterna kommissionen om de ändringar i civillagen som planerades för att den kritiserade överträdelsen skulle upphöra och som skulle behandlas i parlamentet.

10 Den 11 juli 2003 riktade kommissionen ett motiverat yttrande till Republiken Frankrike och anmodade denna medlemsstat att inom två månader vidta nödvändiga åtgärder för att följa domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike.

11 Som svar på detta yttrande angav de franska myndigheterna i en skrivelse av den 9 september 2003 att på grund av hög arbetsbelastning i parlamentet hade den proposition som innehöll de förslag till lagändringar som kommissionen tidigare hade underrättats om ännu inte behandlats, trots att den antagits av regeringen efter samråd med arbetsmarknadens parter. De franska myndigheterna tillfogade att kommissionen snarast skulle meddelas när ändringarna hade antagits av parlamentet.

12 Eftersom Republiken Frankrike fortfarande inte hade följt domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike beslutade kommissionen att väcka förevarande talan.

Händelseutvecklingen i förevarande förfarande

13 Till stöd för sin duplik anförde den franska regeringen att parlamentet hade antagit förenklingslag nr 2004-1343 av den 9 december 2004 (JORF av den 10 december 2004, s. 20857) (nedan kallad 2004 års lag). I artikel 29 i lagen föreskrivs följande:

"I — Civillagen skall ändras på följande sätt:

1. Artikel 1386-2 skall ha följande lydelse:

'Artikel 1386-2 — Bestämmelserna i detta kapitel gäller ersättning för personskada.

De gäller även sådan ersättning för skada som är högre än ett belopp som fastställts genom dekret för skada på annan egendom än den defekta produkten.'

2. Artikel 1386-7 första stycket skall ha följande lydelse:

'Den som säljer, hyr ut, med undantag av den som hyr ut leasingprodukter eller som är jämställd med en person som hyr ut leasingprodukter, eller på annat sätt i näringsverksamhet tillhandahåller produkter skall endast vara ansvarig för säkerhetsbrister i sina produkter på samma villkor som tillverkaren om den sistnämnde fortfarande är okänd.'

3. Artikel 1386-12 andra stycket skall utgå.

..."

14 Den 23 februari 2005 överlämnade den franska regeringen för övrigt en kopia av dekret nr 2005-113 av den 11 februari 2005, som antagits för tillämpningen av artikel 1386-2 i civillagen (JORF av den 12 februari 2005, s. 2408) (nedan kallat 2005 års dekret), till kommissionen och domstolen. I artikel 1 i dekretet föreskrivs följande:

"Det belopp som avses i artikel 1386-2 i civillagen skall vara 500 euro."

15 Kommissionen angav i en skrivelse av den 15 april 2005, som tillställdes domstolen och kom till den franska regeringens kännedom, att de ändringar som gjorts genom 2004 års lag och 2005 års dekret skulle säkerställa att den franska lagstiftningen var förenlig med artiklarna 7 och 9 första stycket b i direktiv 85/374. Kommissionen meddelade därför att den delvis skulle återkalla sin talan, i den mån talan syftade till en fastställelse av att Republiken Frankrike underlåtit att uppfylla sin skyldighet att följa domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike beträffande de två bestämmelserna i direktiv 85/374.

16 Kommissionen angav dock i samma skrivelse att då 2004 års lag inte säkerställde att nämnda dom följdes fullständigt beträffande införlivandet av artikel 3.3 i direktiv 85/374 vidhöll kommissionen sin talan i denna del samtidigt som den begränsade räckvidden av sitt yrkande.

17 Kommissionen uppgav för övrigt i nämnda skrivelse att den, med hänsyn till att domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike delvis följts, avser att sätta ned det vitesbelopp som ursprungligen yrkats.

18 Enligt nämnda skrivelse, vars innehåll kommissionen upprepat vid förhandlingen, är kommissionens aktuella yrkanden att domstolen skall

— fastställa att Republiken Frankrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 228.1 EG genom att inte vidta vissa åtgärder för att följa domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike avseende det felaktiga införlivandet av direktiv 85/374, närmare bestämt genom att fortfarande hålla leverantören av produkten med säkerhetsbrister skadeståndsansvarig på samma

sätt som tillverkaren, när tillverkaren inte kan identifieras, då leverantören inom skälig tid har meddelat den skadelidande vem som har tillhandahållit produkten, och

— förplikta Republiken Frankrike att betala ett vite på 13 715 euro per dag om efterlevnaden av nämnda dom fördröjs räknat från dagen för förevarande dom.

19 Republiken Frankrike har konstaterat att kommissionen delvis har återkallat sin talan, vilket lett till nya yrkanden från kommissionen, däribland en sänkning av vitesyrkandena, och att den i en skrivelse av den 27 maj 2005 till domstolen har angett att kommissionens kvarstående delanmärkning i själva verket är en ny anmärkning. Medlemsstaten i fråga har därvid upprepat sin begäran att få yttra sig inför domstolen vid en förhandling.

Det påtalade fördragsbrottet

Inledande synpunkter

20 Domstolen erinrar inledningsvis om att referenstidpunkten för att bedöma huruvida det föreligger ett fördragsbrott enligt artikel 228 EG är vid utgången av den frist som har angetts i det motiverade yttrande som lämnats med stöd av nämnda bestämmelse (se dom av den 12 juli 2005 i mål C-304/02, kommissionen mot Frankrike, REG 2005, s. I-6263, punkt 30).

21 Eftersom kommissionen har yrkat att Republiken Frankrike skall föreläggas att betala ett löpande vite, skall det även fastställas huruvida det påtalade fördragsbrottet har pågått fram till domstolens prövning av de faktiska omständigheterna (se, för ett liknande resonemang, domen av den 12 juli 2005 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, punkt 31).

22 I detta fall är det ostridigt att Republiken Frankrike vid utgången av den frist som angavs i det motiverade yttrandet av den 11 juli 2003 ännu inte hade vidtagit några åtgärder för att följa domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike.

23 Kommissionen har i förevarande fall återkallat talan i den mån den syftade till fastställelse av att ovannämnda dom inte hade följts genom att lämpliga åtgärder inte hade vidtagits för att anpassa den franska lagstiftningen till artiklarna 7 och 9 första stycket b i direktiv 85/374.

24 Vad gäller anmärkningen att nödvändiga åtgärder inte vidtagits för att uppfylla kraven enligt samma dom avseende artikel 3.3 i direktivet framgår det av punkt 18 i förevarande dom att kommissionen har klandrat Republiken Frankrike för att inte ha vidtagit vissa åtgärder för att följa domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike genom att fortfarande hålla leverantören av produkten med säkerhetsbrister skadeståndsansvarig på samma sätt som tillverkaren, när tillverkaren inte kan identifieras, då leverantören inom skälig tid har meddelat den skadelidande vem som har tillhandahållit produkten.

Upptagande till sakprövning

Republiken Frankrikes argument

25 I sin skrivelse av den 27 maj 2005 och vid förhandlingen har den franska regeringen gjort gällande att en sådan omformulering som kommissionen gjort under pågående domstolsförfarande av yrkandena i sin ansökan skall betraktas som nya yrkanden som inte kan tas upp till sakprövning.

26 Det framgår såväl av punkt 36 i domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike som av kommissionens ansökan och replik i nämnda mål att kommissionen där inskränkte sig till att klandra Republiken Frankrike för att inte i sin lagstiftning ha föreskrivit att leverantörens ansvar endast aktualiseras om tillverkaren inte kan uppfylla sitt ansvar på grund av att denne är okänd.

27 Kommissionen klandrade däremot aldrig Republiken Frankrike för att ha underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 3.3 i direktiv 85/374 genom att inte uttryckligen ha uteslutit ansvar för leverantören när denne hade meddelat den skadelidande vem som levererat produkten till honom.

28 Härav följer att domstolen inte har kunnat fastställa ett sådant fördragsbrott i sin dom av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, något som den för övrigt bekräftade i domslutet i nämnda dom, vari det endast slogs fast att Republiken Frankrike hade gjort sig skyldig till fördragsbrott genom att i sin lagstiftning föreskriva att leverantören av en produkt med säkerhetsbrister är ansvarig "i samtliga fall" och på samma sätt som tillverkaren.

29 Under dessa förhållanden kan kommissionen inte i detta förfarande göra gällande att ovannämnda dom inte följts genom att utforma ett nytt yrkande på så sätt som angetts ovan i punkt 18 i denna dom. Enligt den franska regeringen innebar 2004 års lag tvärtom att det säkerställdes att domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike följdes i sin helhet avseende artikel 3.3 i direktiv 85/374, eftersom denna lag leder till att leverantören av en produkt med säkerhetsbrister inte längre är ansvarig "i samtliga fall" och på samma sätt som tillverkaren.

30 Den franska regeringen har för övrigt hävdat att inte heller den nya anmärkningen, såsom kommissionen formulerat den, kan tas upp till sakprövning, då kommissionen inte i tid hade upplyst Republiken Frankrike om att artikel 1386-7 i civillagen i sin nya lydelse inte var tillräcklig för att åtgärda det påtalade fördragsbrottet, trots att kommissionen hade underrättats om förslaget till lagändring under det administrativa förfarandet.

31 Enligt den franska regeringen ankom det på kommissionen, enligt den i artikel 10 EG föreskrivna skyldigheten till lojalt samarbete, att snarast möjligt underrätta Republiken Frankrike om eventuella invändningar som kunde finnas kvar mot de nya bestämmelser som denna medlemsstat planerade att införa. Ett syfte med det administrativa förfarandet är att ge den berörda medlemsstaten möjlighet att så snabbt och så fullständigt som möjligt vidta åtgärder för att följa gemenskapsrätten.

Domstolens bedömning

32 Domstolen erinrar härvidlag för det första om att den i domslutet i domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike slog fast att Republiken Frankrike hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 3.3 i direktiv 85/374 genom att i artikel 1386-7 första stycket i civillagen hålla

leverantören av en produkt med säkerhetsbrister ansvarig i samtliga fall och på samma sätt som tillverkaren.

33 Oberoende av frågan hur kommissionen i detalj hade kunnat formulera de argument som den åberopat till stöd för yrkandena i ansökan, grundar sig domstolens ovannämnda slutsats på konstaterandet att leverantören enligt gällande fransk lagstiftning inte undantas från det ansvar som normalt åligger tillverkaren i något av de fall där ett sådant undantag föreskrivs i artikel 3.3 i direktiv 85/374.

34 Domstolens konstaterande avser bland annat det fall då leverantören undantas från ansvar på grund av att denne inom skälig tid meddelat den skadelidande vem tillverkaren eller den person som levererat produkten till honom är.

35 Det är för övrigt tillåtet för kommissionen att begränsa räckvidden av det fördragsbrott som den önskar få fastställt med stöd av artikel 228 EG för att ta hänsyn till de åtgärder som lett till att domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike delvis följts och som vidtagits under förevarande förfarande vid domstolen.

36 Såsom framgår av punkt 22 i denna dom skulle kommissionen, med stöd av artikel 228.1 EG, i detta fall ha kunnat väcka talan om fastställelse av att Republiken Frankrike gjort sig skyldig till fördragsbrott på den grunden att denna medlemsstat inte vid utgången av den frist som angetts i det motiverade yttrandet infört undantag från ansvar för leverantörer avseende något av de fall som föreskrivs i artikel 3.3 i direktiv 85/374. Kommissionen kan således inte klandras för att den endast väckt talan om fastställelse av fördragsbrott med avseende på endast ett av dessa fall, eftersom medlemsstaten vidtagit åtgärder som innebär att den delvis följt domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike (se analogt dom av den 5 maj 1993 i mål C-174/91, kommissionen mot Belgien, REG 1993, s. I-2275, punkterna 8–12).

37 Såsom följer av domstolens rättspraxis innebär kravet att föremålet för en talan som väcks enligt artikel 226 EG avgränsas genom det administrativa förfarande som avses i denna bestämmelse inte att det i samtliga fall måste råda fullständig överensstämmelse mellan anmärkningarna i det motiverade yttrandet och yrkandena i ansökan, under förutsättning att tvisteföremålet inte har utvidgats eller ändrats utan tvärtom enbart har inskränkts. Av detta följer att när en lagändring har genomförts under det administrativa förfarandet, kan talan avse nationella bestämmelser som inte är identiska med dem som avses i det motiverade yttrandet (se bland annat dom av den 1 februari 2005 i mål C-203/03, kommissionen mot Österrike, REG 2005, s. I-935, punkt 29).

38 Ingenting hindrar att samma sak gäller när en sådan lagändring har skett efter det att talan väcktes och den anmärkning som kommissionen vidhållit avseende nämnda lagändring med nödvändighet omfattas av anmärkningen mot att en dom från domstolen inte följts över huvud taget (se analogt, angående artikel 226 EG, dom av den 16 juni 2005 i mål C-456/03, kommissionen mot Italien, REG 2005, s. I-5335, punkt 40).

39 Kommissionen har inte ändrat föremålet för tvisten genom att under förfarandet framföra de anmärkningar som riktats mot artikel 1386-7 i civillagen i dess tidigare lydelse och som lett till en fastställelse av fördragsbrott i domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike även mot den nya versionen av denna artikel, som ersatt den tidigare under förevarande domstolsförfarande (se analogt, angående artikel 226 EG, dom av den 5 juli 1990 i mål C-42/89, kommissionen mot Belgien, REG 1990, s. I-2821, punkt 11).

40 Att i sådana fall inte tillåta att anmärkningar tas upp till sakprövning skulle dessutom leda till att kommissionen, i vissa fall mot sin egen vilja, i sin helhet vidhöll den anmärkning som den inledningsvis hade åberopat, vilket varken skulle tjäna den klandrade medlemsstatens eller den goda rättskipningens intressen.

41 Frågan huruvida den av kommissionen omformulerade anmärkningen kan tas upp till sakprövning påverkas inte heller av den omständigheten att kommissionen, trots att den under det administrativa förfarandet upplystes om att Republiken Frankrike avsåg att införa den bestämmelse som så småningom infördes i form av artikel 1386-7 i civillagen i dess nya lydelse, inte uppgav för denna medlemsstat att en sådan nationell bestämmelse inte skulle säkerställa att artikel 3.3 i direktiv 85/374 införlivades korrekt försåvitt inte leverantören undantogs från ansvar när denne inom skälig tid meddelade den skadelidande vem tillverkaren eller den person som hade levererat produkten till honom var.

42 Denna omständighet har inte omöjliggjort för Republiken Frankrike att upphöra med det av domstolen tidigare fastställda fördragsbrottet och har inte skadat denna medlemsstats rätt till försvar. Den har inte heller inverkat på avgränsningen av den tvist som anhängiggjordes vid domstolen genom kommissionens ansökan.

43 Domstolen erinrar för övrigt om att förfarandet i artikel 228 EG grundar sig på ett objektivt konstaterande av att en medlemsstat inte har uppfyllt sina skyldigheter (domen av den 12 juli 2005 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, punkt 44).

44 Av vad som anförts ovan följer att anmärkningen, såsom kommissionen formulerat den, kan tas upp till sakprövning.

Prövning i sak

Republiken Frankrikes argument

45 Den franska regeringen har i sak gjort gällande att den omständigheten att artikel 1386-7 i civillagen i dess nya lydelse inte innehåller något uttryckligt undantag för leverantören från det ansvar som normalt åligger tillverkaren när leverantören inom skälig tid meddelat den skadelidande vem som levererat produkten till honom inte utgör en underlåtenhet att uppfylla skyldigheten att genomföra artikel 3.3 i direktiv 85/374.

46 Den franska regeringen har, när den vid förhandlingen utfrågades om räckvidden av nämnda bestämmelse i civillagen, hävdat dels att det enligt domstolens rättspraxis inte under alla omständigheter krävs att direktivtext införlivas ordagrant, dels att möjligheten för en leverantör att meddela den skadelidande vem som levererat produkten till honom i praktiken endast skall ges en högst underordnad roll, när tillverkaren förblir okänd, och att leverantören i sådana fall kan rikta regressanspråk mot den person som levererat produkten till honom.

Domstolens bedömning

47 Det skall i detta avseende konstateras att artikel 1386-7 i dess nya lydelse, som infördes i civillagen genom 2004 års lag, inte säkerställer att domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike följs helt. Domen medförde en skyldighet att undanta leverantören från det ansvar som normalt åligger tillverkaren i alla de fall då ett sådant undantag föreskrivs i artikel 3.3 i direktiv 85/374.

48 Domstolen erinrar i detta avseende om att varje medlemsstat enligt fast rättspraxis har en skyldighet att genomföra direktiv på ett sätt som motsvarar de krav på tydlighet och säkerhet i rättsförhållanden som gemenskapslagstiftaren föreskrivit med hänsyn till berörda personer. För att uppnå detta skall bestämmelser i ett direktiv genomföras med obestridligt bindande verkan samt på ett tillräckligt tydligt, precist och klart sätt (se bland annat dom av den 18 oktober 2001 i mål C-354/99, kommissionen mot Irland, REG 2001, s. I-7657, punkt 27). De bestämmelser som syftar till att säkerställa införlivandet av ett direktiv skall således resultera i ett rättsläge som är tillräckligt precist, tydligt och genomskådligt för att enskilda skall kunna känna till sina skyldigheter och sina rättigheter och i förekommande fall göra dessa gällande vid nationella domstolar (se bland annat dom av den 28 februari 1991 i mål C-131/88, kommissionen mot Tyskland, REG 1991, s. I-825, punkt 6).

49 Det skall i detta avseende konstateras att det framgår av den tydliga och precisa ordalydelsen i artikel 3.3 i direktiv 85/374 att denna bestämmelse syftar till att ge skadelidande vissa rättigheter som de själva kan göra gällande gentemot leverantörer under de specifika omständigheter som bestäms däri. Samtidigt ger denna bestämmelse upphov till motsvarande skyldigheter, även dessa precisa och avgränsade, för dessa leverantörer.

50 I denna bestämmelse föreskrivs särskilt att leverantören inte kan ådra sig det ansvar som enligt direktiv 85/374 ålagts tillverkaren, då denne inom skälig tid meddelar den skadelidande vem som levererat produkten till honom.

51 I detta fall är det utrett att ett sådant undantag från ansvar inte följer av ordalydelsen av den nya versionen av artikel 1387-6 i civillagen. Av detta följer att en bestämmelse med den lydelsen inte innebär ett fullständigt införlivande av artikel 3.3 i direktiv 85/374.

52 Vad gäller den invändning att avsaknad av ett undantag från ansvar för leverantören i de fall då denne meddelat den skadelidande vem som levererat produkten till honom inte får några större praktiska konsekvenser och följaktligen inte utgör ett åsidosättande av direktivet, skall det erinras om att även om det skulle vara utrett att så är fallet, utgör en underlåtenhet att uppfylla en skyldighet som följer av en gemenskapsrättslig bestämmelse i sig ett fördragsbrott. Det saknar därvid betydelse att denna underlåtenhet inte har medfört några negativa följder (se bland annat dom av den 21 januari 1999 i mål C-150/97, kommissionen mot Portugal, REG 1999, s. I-259, punkt 22).

53 Såsom framgår av punkt 40 i domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, har domstolen redan tidigare konstaterat att den möjlighet som leverantören hade, enligt artikel 1386-7 i civillagen i dess tidigare lydelse, att rikta regressanspråk mot tillverkaren gav upphov till en ökning av antalet tvister, vilket en direkt talan, som den skadelidande har möjlighet att väcka mot tillverkaren i enlighet med villkoren i artikel 3 i direktiv 85/374, just syftar till att undvika. Samma resonemang gäller för leverantörens möjlighet att rikta regressanspråk mot den person som levererat produkten till honom, enligt det system som infördes genom artikel 1386-7 i dess nya lydelse.

54 Av detta följer att denna bestämmelse inte innebär ett fullständigt införlivande av artikel 3.3 i direktiv 85/374, och följaktligen har inte domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike följts helt.

55 Med hänsyn till det som anförts ovan skall det konstateras att Republiken Frankrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 228 EG genom att inte vidta tillräckliga åtgärder för att fullständigt följa domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike avseende införlivandet av artikel 3.3 i direktiv 85/374, då den fortfarande håller leverantören av produkten med säkerhetsbrister skadeståndsansvarig på samma sätt som tillverkaren, när till-

verkaren inte kan identifieras, då leverantören inom skälig tid har meddelat den skadelidande vem som har tillhandahållit produkten.

56 Då det således slagits fast att det fördragsbrott som lagts Republiken Frankrike till last kvarstod vid den tidpunkt då domstolen bedömde de faktiska omständigheterna, skall kommissionens vitesyrkande bedömas.

Den ekonomiska sanktionen

57 Vad gäller det således fastställda fördragsbrottet är kommissionens aktuella yrkande, såsom framgår av punkt 18 ovan i förevarande dom, att Republiken Frankrike skall förpliktas att betala ett vite på 13 715 euro per dag om efterlevnaden av domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike fördröjs räknat från dagen för förevarande dom.

58 Det ankommer på domstolen att i varje mål, med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet, bedöma vilka ekonomiska sanktioner som skall vidtas (domen av den 12 juli 2005 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, punkt 86).

59 Det skall även erinras om att det förfarande som föreskrivs i artikel 228.2 EG syftar till att uppmuntra en medlemsstat som underlåter att följa en dom om fördragsbrott och därigenom säkerställa att denna stat effektivt tillämpar gemenskapsrätten. De åtgärder som föreskrivs i denna bestämmelse, det vill säga standardbelopp och vite,

har båda samma syfte (domen av den 12 juli 2005 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, punkt 80).

60 Ett föreläggande om att betala ett löpande vite eller ett engångsbelopp syftar inte till att avhjälpa en skada som den berörda medlemsstaten har orsakat utan till att utöva ekonomiska påtryckningar på medlemsstaten för att förmå den att upphöra med det fastställda fördragsbrottet. De ekonomiska sanktioner som vidtas måste därför bestämmas med hänsyn till den övertalning som krävs för att den berörda medlemsstaten skall ändra sitt beteende (domen av den 12 juli 2005 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, punkt 91).

61 Domstolen får inom sitt utrymme för skönsmässig bedömning fastställa vitet så att detta dels anpassas efter omständigheterna, dels står i proportion till det fastställda fördragsbrottet och den berörda medlemsstatens betalningsförmåga (se bland annat domen av den 12 juli 2005 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, punkt 103).

62 Med denna utgångspunkt är de grundkriterier som skall beaktas för att säkerställa vitets tvingande karaktär i syfte att uppnå en enhetlig och effektiv tillämpning av gemenskapsrätten, i princip, överträdelsens varaktighet, dess svårighetsgrad och den berörda medlemsstatens betalningsförmåga, vilket även kommissionen har föreslagit i sitt meddelande av den 28 februari 1997 rörande metoden för beräkning av vite enligt artikel [228] i EG-fördraget (EGT C 63, s. 2). Vid tillämpningen av dessa kriterier skall särskilt beaktas de konsekvenser som underlåtenheten att följa domen har för privata och offentliga intressen samt hur brådskande det är att få den berörda medlemsstaten att uppfylla sina skyldigheter (se bland annat domen av den 12 juli 2005 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, punkt 104).

63 I detta fall får domstolen, med hänsyn till den övertalning som krävs, avgöra vilka ekonomiska sanktioner som är lämpliga för att förmå den berörda medlemsstaten att säkerställa att domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike verkligen följs.

64 Med hänsyn till omständigheterna i detta fall finner domstolen för det första att erläggande av vite förefaller vara en lämplig åtgärd, till skillnad från erläggande av ett standardbelopp.

65 Vad för det andra gäller överträdelsens svårighetsgrad och i synnerhet konsekvenserna för allmänna och enskilda intressen av att domen inte följs, konstaterar domstolen att det fördragsbrott som kvarstår efter det att 2004 års lag och 2005 års dekret antogs inte är särskilt allvarligt, vilket kommissionen själv medgett i sin skrivelse av den 15 april 2005 och vid förhandlingen, även om det givetvis är av vikt att Republiken Frankrike avslutar detta snarast möjligt, i enlighet med sin skyldighet enligt artikel 228.1 EG.

66 De fall då leverantören fortfarande hålls ansvarig, i strid mot föreskrifterna i artikel 3.3 i direktiv 85/374, har begränsats kraftigt genom att artikel 1386-7 i civillagen i dess nya lydelse antagits. Det kan följaktligen inte hävdas att direktivets syften, allmänintresset eller enskildas intressen skadas allvarligt.

67 Under dessa förhållanden är den koefficient på 1 (på en skala från 1 till 20) som kommissionen föreslagit lämplig i förhållande till den kvarvarande överträdelsens svårighetsgrad vid den tidpunkt då domstolen bedömde de faktiska omständigheterna.

68 Vad för det tredje gäller koefficienten avseende överträdelsens varaktighet, konstaterar domstolen däremot att kommissionens förslag att denna skall fastställas till 1,3 (på en skala från 1 till 3) inte kan godtas.

69 Kommissionen har gjort gällande att denna koefficient har slagits fast enligt en ny beräkningsmetod som kommissionen bestämde vid sitt möte den 2 april 2001 och enligt vilken koefficienten avseende överträdelsens varaktighet beräknas som 0,10 per månad räknat från den sjunde månaden efter det att den dom som inte följts meddelades, med ett maxvärde på 3. Eftersom det gick 19 månader mellan domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike och kommissionens beslut att väcka förevarande talan, som fattades den 16 december 2003, har kommissionen föreslagit att koefficienten avseende överträdelsens varaktighet skall fastställas till 1,3.

70 Det skall erinras om att även om sådana riktlinjer som dem i kommissionens publicerade meddelanden på ett effektivt sätt kan bidra till att säkerställa insyn, förutsebarhet och rättssäkerhet vad gäller kommissionens handlande, förutsätter utövandet av den befogenhet som domstolen har getts genom artikel 228.2 EG inte att kommissionen har antagit sådana bestämmelser, vilka under alla omständigheter inte är bindande för domstolen (se bland annat dom av den 12 juli 2005 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, punkt 85). Detta gäller bland annat skalan för koefficienten avseende överträdelsens varaktighet och kriterierna för fastställande av denna koefficient.

71 Nämnda koefficient fastställs i sista hand av domstolen. Därvid skall överträdelsens varaktighet bedömas utifrån den tidpunkt då domstolen bedömer de faktiska omständigheterna, inte utifrån den tidpunkt då kommissionen väckte talan. Domstolen är inte heller skyldig att begränsa sig till kommissionens föreslagna skala från 1 till 3.

72 I detta fall är det utrett att det endast krävs några få tydligt avgränsade nationella åtgärder för att följa domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike.

73 Det skall konstateras att Republiken Frankrikes underlåtenhet att uppfylla sin skyldighet att säkerställa att domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike följs helt kvarstår efter avsevärd tid — nära fyra år har förflutit sedan domen i fråga meddelades — detta oaktat att den delvis följts, om än även betydande dröjsmål.

74 Med hänsyn till dessa omständigheter avspeglar koefficienten 3 på ett korrekt sätt överträdelsens varaktighet.

75 För det fjärde utgör kommissionens förslag att ett basbelopp skall multipliceras med koefficienten 21,1 baserad på Republiken Frankrikes bruttonationalprodukt och på antalet röster som Republiken Frankrike har i rådet en adekvat metod för att återspegla denna medlemsstats betalningsförmåga samtidigt som en rimlig spännvidd mellan de olika medlemsstaterna behålls (se bland annat domen av den 12 juli 2005 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, punkt 109).

76 Om basbeloppet på 500 euro multipliceras med koefficienterna 21,1 (betalningsförmågan), 1 (överträdelsens svårighetsgrad) och 3 (överträdelsens varaktighet) blir beloppet 31 650 euro per dröjsmålsdag.

77 Vad för det femte gäller med vilken periodicitet vitet skall utdömas, är det lämpligt att, när det som i förevarande fall handlar om efterlevnaden av en dom från domstolen om att anta en lagändring, utdöma det på dagsbasis.

78 Av vad som anförts ovan följer att Republiken Frankrike skall förpliktas att betala vite till kommissionen, att sättas in på kontot "Europeiska gemenskapens egna medel", till ett belopp på 31 650 euro per dag om efterlevnaden av domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike fördröjs räknat från dagen för förevarande dom till dess att nämnda dom av den 25 april 2002 fullständigt har följts.

Rättegångskostnader

79 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Om en part återkallar talan eller ett yrkande skall denna part enligt artikel 69.5 första stycket i rättegångsreglerna förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om den andra parten har yrkat detta i sitt yttrande över återkallelsen. På begäran av den part som återkallar sin talan eller sitt yrkande skall emellertid kostnaderna ersättas av den andra parten, om det anses skäligt med hänsyn till dennes agerande.

80 I detta fall har Republiken Frankrike tappat målet i den del det avser den av kommissionen vidhållna anmärkningen. Kommissionens delvisa återkallande av talan har endast avsett följden av att Republiken Frankrike endast delvis och för sent vidtagit åtgärder för att följa domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike.

81 Republiken Frankrike skall därför förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

1) **Republiken Frankrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 228 EG genom att fortfarande hålla leverantören av produkten med säkerhetsbrister skadeståndsansvarig på samma sätt som tillverkaren, när tillverkaren inte kan identifieras, då leverantören inom skälig tid har meddelat den skadelidande vem som har tillhandahållit produkten och därmed inte har vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domen av den 25 april 2002 i mål C-52/00, kommissionen mot Frankrike, avseende införlivande av rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister.**

2) **Republiken Frankrike skall betala vite till Europeiska gemenskapernas kommission, att sättas in på kontot "Europeiska gemenskapens egna medel", till ett belopp av 31 650 euro per dag om efterlevnaden av domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike fördröjs räknat från dagen för förevarande dom till dess att nämnda dom av den 25 april 2002 fullständigt har följts.**

3) **Republiken Frankrike skall ersätta rättegångskostnaderna.**

Underskrifter